

Cupa Lingvistică 2025

Runda I

1. Din punct de vedere etimologic, acest termen latin se referea inițial la muncile câmpului. Cicero a fost unul dintre primii autori care au utilizat în sens metaforic termenul pentru a desemna dezvoltarea calităților și a valorilor umane.

Întrebare: Despre ce termen este vorba?

Răspuns: Cultură.

Sursa: http://www.etymonline.com/index.php?allowed_in_frame=0&search=culture&searchmode=none <https://en.wikipedia.org/wiki/Culture>

Autor: Orest Dabija.

2. Acest termen a fost inventat în anul 1917 de către poetul francez Guillaume Apollinaire. L-a folosit prima dată cu referire la piesa lui – *Sânii lui Tiresias*, care relatează povestea unei mame lipsite de instinct matern și al cărei soț a fost nevoit să facă singur copii, 40049 într-o singură zi. Apollinaire a mai folosit termenul și în programul spectacolului *Parade* ce includea legendarele baleturi ruse ale lui Serghei Diaghilev. Muzica spectacolului era compusă de Erik Satie și includea inflexiuni de jazz și ragtime, în timp ce niște elice de avion și benzi de hârtie adăugau un acompaniament muzical neobișnuit pentru dansatori. Costumele erau concepute de Pablo Picasso, iar unii dansatori nu dansau balet ci jonglau sau interpretau roluri de cai.

Întrebare: Despre ce termen este vorba?

Răspuns: Suprarealism.

Sursa: Will Gompertz, *O istorie a artei moderne. Tot ce trebuie să știi despre ultimii 150 de ani*, ed. Polirom, Iași, 2014, p. 216-218.

Autor: Orest Dabija.

3. André Breton, cofondatorul și principalul teoretician al suprarealismului l-a numit „Avida Dollars” din cauza faptului că era ahtiat după bani, această dragoste pentru bani fiind și în opinia altor suprarealiști cauza ruperii lui de ortodoxia curentului în cauză.

Întrebare: Despre cine este vorba?

Răspuns: Salvador Dalí.

Comentariu: Avida Dollars este și o anagramă a numelui lui Salvador Dalí.

Sursa: Salvador Dalí, *Jurnalul unui geniu*, ed. Humanitas, București, 2012, p. 20.

Autor: Orest Dabija.

4. Spaniolii și portughezii îl numesc *arco iris*. Iar în față puteți vedea imaginea unei sculpturi a zeiței Iris de Gaetano Matteo Monti.

Întrebare: Cum s-ar traduce *arco iris* în română?

Răspuns: Curcubeu.

Comentariu: Zeița Iris din sculptură aruncă apa dintr-un mic vas pentru a crea curcubeul.

Sursa: https://en.wikipedia.org/wiki/Arco_Iris
[https://en.wikipedia.org/wiki/Iris_\(mythology\)#/media/File:Kunsthistorisches_Museum_Wien_2016_Kunstammer_Gaetano_Matteo_Monti_Iris_als_Regenbogeng%C3%B6tte_KK_5503_b.jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/Iris_(mythology)#/media/File:Kunsthistorisches_Museum_Wien_2016_Kunstammer_Gaetano_Matteo_Monti_Iris_als_Regenbogeng%C3%B6tte_KK_5503_b.jpg)

Autor: Orest Dabija.

5. Ziaristul Viorel Ilișoi ne spune că femeile îi urăsc pe aceștia sau cel puțin își bat joc de ei prin glume de genul: „Hai, rostogol de-aici!”.

Întrebare: Dar cine sunt ei dacă numele lor nearticulat la plural e identic cu pluralul nearticulat al unui substantiv comun feminin, pentru care rostogolirea este un proces și mai firesc?

Răspuns: Obezii.

Comentariu: Obezi este pluralul atât pentru obez cât și pentru obadă. Obadă se mai numește și partea circulară a unei roți pe care se montează șina/cauciucul.

Sursa: Viorel Ilișoi, *Cele mai frumoase reportaje*, ed. GRI, București, 2023, p. 29.

Autor: Orest Dabija.

6. În limba română, termenul de căprar nu desemnează doar păstorul de capre, ci în limbaj popular se referă și la altceva. Pentru exemplificare, iată partea finală a poeziei lui George Coșbuc – O scrisoare de la Muselim-Selo: „Așa mi-a spus Ion să-ți scriu, / Iubească-ți-l pământul! / Și-am tot lăsat, pân-a fost viu, / Și-mi țin acum cuvântul. / Să te mângâie Dumnezeu, / C-așa e la bătaie / Și-am scris această carte eu, / Căprarul Nicolae”.

Întrebare: Care este sinonimul mai cunoscut și utilizat în limba română pentru termenul de căprar (cu sensul din poezia citată)?

Răspuns: Caporal.

Comentariu: Poezia este despre război și despre căderea în luptă a unui soldat.

Sursa: <https://dexonline.ro/definitie/c%C4%83prar>

Autor: Orest Dabija.

7. Un astfel de sărut e utilizat într-o expresie britanică pentru a desemna un cap aplicat în nasul adversarului, pe când un astfel de zâmbet este utilizat într-o altă expresie britanică pentru a descrie o cicatrice formată printr-o tăietură adâncă a feței de la colțurile buzelor până spre urechi.

Întrebare: Numiți orașul care se regăsește în ambele expresii, dacă ele sunt oarecum potrivite prin duritate pentru una dintre cele mai mari rivalități fotbalistice cunoscute și ca *the Old Firm*, rivalitate ce transcende fotbalul și are și implicații profund religioase și politice?

Răspuns: Glasgow.

Sursa: <https://lowerblock.com/articles/the-fiercest-rivalries-in-british-football/>
https://en.wiktionary.org/wiki/Glasgow_kiss https://en.wikipedia.org/wiki/Glasgow_smile

Autor: Orest Dabija.

8. Vasile Alecsandri scria despre acest cuvânt că n-ar trebui să fie substantiv de gen feminin, bazându-se pe echivalentele sale din alte limbi romanice dar și gândind foarte misogin, odată ce numește un simțământ, chipurile, exclusiv masculin. Echivalentul masculin al cuvântului a rămas totuși utilizat în prezent în română doar în jargonul militar.

Întrebare: Numiți termenul feminin și echivalentul său masculin.

Răspuns: Onoare și onor.

Sursa: Andrei Oișteanu, *Moravuri și năravuri: eseuri de istorie a mentalităților*, ed. Polirom, Iași, 2021, p. 275.

Autor: Orest Dabija.

9. Latinescul *quadra* desemna destul de multe lucruri în antichitate, nu în ultimul rând bucăți de formă pătrată din diverse lucruri. De la acest termen a moștenit și româna un termen omofon cu un altul legal de domeniul silvic.

Întrebare: Despre ce termen este vorba?

Răspuns: Codru.

Comentariu: Este vorba despre codrul de pâine.

Sursa: Andrei Oișteanu, *Moravuri și năravuri: eseuri de istorie a mentalităților*, ed. Polirom, Iași, 2021, p. 44.

Autor: Orest Dabija.

10. În lumea parfumierilor, autorul unui parfum este numit cel mai frecvent printr-o sinecdocă, care atât în franceză cât și română are doar trei litere.

Întrebare: Despre ce termen este vorba?

Răspuns: Nas.

Comentariu: Sinecdoca este o figură de stil care constă în lărgirea sau restrângerea sensului unui cuvânt prin folosirea întregului în locul părții (și invers), a particularului în locul generalului, a generalului în locul particularului, a materiei din care este făcut un lucru în locul lucrului însuși etc.

Sursa: Núria Pradas, *Aroma timpului*, ed. Humanitas Fiction, București, 2020, p. 347-350.

Autor: Orest Dabija.

11. Acest stil arhitectonic și-a luat denumirea nu de la faptul că ar fi violent și lipsit de delicatețe, chiar dacă adaptat regimurilor comuniste s-a manifestat întocmai așa, ci de la faptul că Le Corbusier utiliza cu predilecție un anumit material în construcții.

Întrebare: Despre ce material este vorba?

Răspuns: Betonul brut.

Comentariu: Este vorba despre brutalism.

Sursa:

<https://www.tate.org.uk/art/art-terms/b/brutalism#:~:text=The%20term%20originates%20from%20the,architecture%20was%20greeted%20in%20Britain.>

Autor: Orest Dabija.

12. Unele elemente chimice au ajuns să fie botezate oarecum greșit, așa cum e cazul metalului greu molibden, a cărui denumire vine de la grecescul *molybdos* care desemna plumbul.

Întrebare: Ce metal argintiu a fost botezat de la diminutivul spaniol al altui metal?

Răspuns: Platina.

Comentariu: Argintului i se spune *plata* în spaniolă.

Sursa: P.W. Atkins, *Regatul periodic. O călătorie pe tărâmul elementelor chimice*, ed. Humanitas, București, 1998, p. 79.

Autor: Orest Dabija.

13. Malayalam este o limbă dravidiană din regiunea Kerala vorbită în prezent de aproximativ 40 de milioane de oameni. Dan Alexe afirmă că denumirea limbii malayalam le este probabil cunoscută amatorilor de rebusuri, fiind unică în lume.

Întrebare: Prin ce anume?

Răspuns: Denumirea ei este un palindrom.

Sursa: Dan Alexe, *Babel: La început a fost Cuvântul*, ed. Humanitas, București, 2022, p. 77.

<https://en.wikipedia.org/wiki/Malayalam>

Autor: Orest Dabija.

Runda II

14. Proverbul „Nu haina îl face pe om” are o lungă poveste până în antichitate, având chiar un echivalent latin dar și vechi românesc. Prima sa formă atestată în limba română la Iordache Golescu include și termenul de rasă.

Întrebare: Restabiliți cea mai veche formă a proverbului atestată în limba română.

Răspuns: Rasa nu te face călugăr.

Comentariu: Rasa este un strai specific monahal. Forma latinească a proverbului este *Habitus non facit monachum*.

Sursa: Andrei Oișteanu, *Moravuri și năravuri: eseuri de istorie a mentalităților*, ed. Polirom, Iași, 2021, p. 7.

Autor: Orest Dabija.

15. Așa se numeau anterior în română locuitorii mahalalelor crescute în jurul mănăstirilor mici de la periferia orașelor. Iar sinonimia cu termenul de mahalagiu s-a transferat chiar și sensului figurat de mahalagiu.

Întrebare: Cum se numea în română o mănăstire mică de la periferia urbană sau locuitorii din preajma acesteia?

Răspuns: Mitoc / mitocani.

Comentariu: Mitocanul este un om grosolan, fiind sinonim cu termenul de mahalagiu.

Sursa: Andrei Oișteanu, *Moravuri și năravuri: eseuri de istorie a mentalităților*, ed. Polirom, Iași, 2021, p. 80. <https://dexonline.ro/definitie/mitocan> <https://dexonline.ro/definitie/mahalagiu>
<https://dexonline.ro/definitie/mitoc>

Autor: Orest Dabija.

16. Sistemul TRAPPIST-1 include o stea și mai multe planete asemănătoare Pământului aflate în zona Goldilocks. Sistemul nu are vreo legătură cu călugării trapiști, ci a fost botezat pornind de la numele telescopului omonim, special proiectat pentru a detecta planetele ce trec prin fața stelelor pe care le orbitează. În cuvântul TRAPPIST, primul P e pentru Planets, al doilea P și litera I sunt pentru PlanetesImals, S vine de la Small, iar T vine de la Telescope.

Întrebare: De la ce cuvânt provin însă literele TRA?

Răspuns: Transiting.

Comentariu: Exoplanetele sunt detectate doar atunci când trec, sau tranzitează prin fața stelei sistemului TRAPPIST-1, de fapt singura metodă de depistare a tuturor exoplanetelor.

Sursa: <https://hubblesite.org/contents/media/images/2017/07/3986-Image.html?news=true#:~:text=The%20system%20has%20been%20revealed,named%20for%20the%20TRAPPIST%20telescope.>

Autor: Orest Dabija.

17. O poveste ne relatează că o fetiță cu cosițe aurii a intrat în casa a trei urși și a mâncat pe rând din cele trei farfurii cu terci, prima fiind prea caldă, a doua prea rece iar a treia tocmai potrivită. S-a culcat și în paturile lor, primul fiind prea tare, al doilea prea moale iar al treilea tocmai potrivit pentru odihnă. Povestea ei legată de *aurea mediocritas* a inspirat domenii mult mai serioase ale cunoașterii umane.

Întrebare: Dar ce nume avea fetița?

Răspuns: Goldilocks.

Comentariu: În întrebare au fost două referințe la aur. Zona Goldilocks reprezintă în astronomie regiunea din preajma unei stele propice vieții, adică unde apa s-ar putea găsi în stare lichidă. Termenul este utilizat și în alte domenii precum economia.

Sursa: Steven & Lucy Hawking, *Descifrarea Universului*, ed. Humanitas, București, 2020, p. 78-79. <https://crinam-povestide5minute.blogspot.com/p/goldilocks-si-cei-trei-ursi.html>

Autor: Orest Dabija.

18. Acest termen francez este dificil de tradus în alte limbi, fiind popularizat în secolul al XIX-lea. El desemnează un cunoscător cu discernământ, un observator tainic și detașat, capabil să investigheze un oraș din mijlocul mulțimii urbane fără a face parte niciodată din ea. Balzac îl descria ca pe o gastronomie a privirii și o veritabilă știință a plimbării.

Întrebare: Despre ce termen este vorba?

Răspuns: *Flâneur* / *flânerie*.

Sursa : Ben Wilson, *Metropolis: o istorie a celei mai mari invenții a omenirii*, ed. Trei, București, 2021, p. 269.

Autor: Orest Dabija.

19. Ilicul este un pieptar (țărănesc) fără mâneci, cu revere, încheiat în față, confecționat de obicei din postav roșu sau negru ori din dimie albă. Numele său ne vine din turcescul *yelek*, termen care a fost împrumutat și pentru un articol vestimentar francez. Denumirea respectivului articol vestimentar francez a fost împrumutată de mai multe popoare slave din franceză, iar româna l-a luat la rândul ei din rusă sau bulgară.

Întrebare: Despre ce articol vestimentar este vorba?

Răspuns: Jiletca.

Comentariu: Turcescul *yelek* a dat francezul *gilet*, care a adus pe filieră slavă în română termenul de jiletcă. Ilicul e ca și jiletca, nu are mâneci și se închide.

Sursa:

<https://en.wiktionary.org/wiki/%D0%B6%D0%B8%D0%BB%D0%B5%D1%82%D0%BA%D0%B0>

<https://en.wiktionary.org/wiki/gilet>

<https://dexonline.ro/definitie/ilic>

<https://dexonline.ro/definitie/jiletca%C4%83>

Autor: Orest Dabija.

20. La ediția din anul 2024 a Salonului Internațional de Carte Bookfest Chișinău, scriitorul Viorel Ilișoi a întrebat-o pe una dintre cumpărătoarele sale mai mici care este scriitorul ei preferat, și în consecință Ilișoi i-a ținut o scurtă lecție gratuită despre Liviu Rebreanu și romanele sale. Fata a ascultat cuminte dar i-a explicat la final că de fapt Ilișoi nu auzise bine și nu Rebreanu e scriitorul ei preferat, ci un actual ambasador.

Întrebare: Nu Rebreanu, dar cine?

Răspuns: Oleg Serebrian.

Sursa: <https://www.facebook.com/viorel.ilisoj>

Autor: Orest Dabija.

21. Unui om îi vom spune în limba cu clase nominale aglutinantă swahili – *muntu*.

Întrebare: Dar cum le vom spune în swahili mai multor oameni?

Răspuns: Bantu.

Comentariu: Denumirea mării familii de limbi bantu vine de la numele oamenilor. Cazuri similare mai există. Spre exemplu francezii îi numesc pe nemți și limba lor cu un echivalent care s-ar traduce ca „toți oamenii”. Limbile cu clase nominale își formează pluralurile modificând partea inițială a cuvintelor în moduri destul de stricte. În limbile bantu spre exemplu, cuvintele care se încep cu litera m- vor avea pluraluri începute în b-.

Sursa: Dan Alexe, *Babel: La început a fost Cuvântul*, ed. Humanitas, București, 2022, p. 98-99.

Autor: Orest Dabija.

22. Dacă ați avea în față un text în limba indoneziană ați putea observa că multe cuvinte sunt urmate de cifra 2.

Întrebare: Încercați să explicați cât mai exact din ce cauză se întâmplă așa.

Răspuns: Astfel este marcat pluralul în indoneziană.

Comentariu: Indoneziana nu are plural pentru substantive. Pluralul este marcat fie prin repetarea cuvântului, fie prin cifra 2 postpusă acestuia.

Sursa: Dan Alexe, *Babel: La început a fost Cuvântul*, ed. Humanitas, București, 2022, p. 102.

Autor: Orest Dabija.

23. Care au fost cele două cuvinte care au stat la baza formării cuvântului portmanteau Atomium, celebra clădire construită în calitate de atracție principală a Expoziției Mondiale de la Bruxelles din anul 1958?

Răspuns: Atom și aluminiu(m).

Sursa: <https://en.wikipedia.org/wiki/Atomium>

Autor: Orest Dabija.

24. În anul 1812, guvernatorul statului Massachusetts, Elbridge Gerry, a retrasat circumscripțiile electorale ale statului pentru a avantaja partidul din care făcea parte. Circumscripțiile rezultate aveau contururi geografice ciudate, una dintre acestea semănând cu un animal, comparație care a generat termenul de *gerrymandering*, consacrat ulterior pentru a descrie practici similare de fentare a democrației.

Întrebare: Cu cel animal semănau contururile circumscripției respective?

Răspuns: Salamandră.

Comentariu: Gerry + salamander = gerrymander.

Sursa: Jared Diamond, *Momente decisive. Cum reacționează națiunile în fața crizelor și a schimbării*, ed. Litera, București, 2020, p. 337.

Autor: Orest Dabija.

25. Majoritatea specialiștilor presupun că acesta este unul dintre autoportretele „butoiașului”, din celebrul său tablou *Adorația magilor*. E drept că poate nu arată chiar a butoiuș, porecla moștenind-o de la fratele său mai mare.

Întrebare: Traduceți din română în italiană termenul de butoiuș.

Răspuns: Botticello.

Comentariu: În italiană butoiului sau unei bute i se zice *botte*. Iar un butoiuș va fi *botticello*, de la această poreclă provenind și numele celebrului Sandro Botticelli. Va fi acceptat și răspunsul Botticelli.

Sursa: https://en.wikipedia.org/wiki/Sandro_Botticelli

Autor: Orest Dabija.

26. În anul 1971, Don Hoefler, un editorialist de la săptămânalul de specialitate *Electronic News*, a început să scrie o serie de articole, al cărei nume avea să prindă și să rămână în istorie, el scriind despre o regiune de la sud de San Francisco, trecând prin Palo Alto, până la San Jose.

Întrebare: Ce expresie a utilizat Don Hoefler în premieră pentru seria sa de articole?

Răspuns: Silicon Valley.

Sursa: Walter Isaacson, *Inovatorii: cum a creat revoluția digitală un grup de hackeri, genii și totilari*, ed. Publica, București, 2015, p. 208.

Autor: Orest Dabija.

Runda III

27. Fizicianul Leon Lederman a scris o carte celebră al cărei titlu s-ar traduce ca *Alfa blestemată. Dacă universul este răspunsul, atunci care e întrebarea?* De fapt, editorul său a insistat până la urmă ca termenul de blestemată să nu apară în titlu, acesta fiind trunchiat foarte inspirat în originalul englez.

Întrebare: Ce am înlocuit prin alfa?

Răspuns: Particula.

Comentariu: În loc de *The goddam particle* a fost ales titlul de *The God particle*, expresia prinzând la public și devenind sinonimă cu bosonul Higgs.

Sursa: Janna Levin, *Blues pentru găurile negre și alte cântece din spațiul cosmic*, ed. Trei, București, 2018, p. 219-220.

Autor: Orest Dabija.

28. Povestirile lui Turgheniev au fost traduse în engleză în anul 1855 cu titlul de *Russian Life in the Interior, or, The Experiences of a Sportsman*. Masivul Turgheniev nu prea arăta totuși a sportiv, suferind și de o gută cronică care îi afecta picioarele.

Întrebare: Care a fost sensul utilizării de către traducător a termenului de *Sportsman*?

Răspuns: Vânător.

Comentariu: Povestirile vânătoarești ale lui Turgheniev sunt cele care i-au adus în primă instanță celebritatea europeană. Anterior, și vânătorii puteau fi numiți *sportsmen* în engleză.

Sursa: Orlando Figes, *Europenii: trei vieți și formarea unei culturi cosmopolite în Europa secolului al XIX-lea*, ed. Polirom, Iași, 2021, p. 148.

Autor: Orest Dabija.

29. În multe limbi el simbolizează vânatul prin excelență, iar în spaniolă i se spune chiar *venado*, pe când etimologia ei în română poate fi trasată spre albanezul *shutë*.

Întrebare: Numiți cuplul în cauză.

Răspuns: Cerbul și ciuta.

Sursa: <https://dexonline.ro/definitie/ciuta> <https://es.wikipedia.org/wiki/Cervidae>

Autor: Orest Dabija.

30. Acești doi scriitori români se tachinau reciproc în tinerețe cu apelativele „turcule” și respectiv „maghiarule”. „Turcul” a avut însă inițial un nume ce indică ascendența slavă, pe când despre „maghiar” vă putem spune că purta practic cel mai slav nume cu putință.

Întrebare: Dar cine erau „turcul” și „maghiarul”?

Răspuns: Eminescu și Slavici.

Comentariu: Numele de Eminovici a fost explicat de către unii biografi ca fiind legat de rădăcina turcească „emin”.

Sursa: George Călinescu, *Viața lui Mihai Eminescu* (carte audio).

Autor: Orest Dabija.

31. Analizând erorile lingvistice din domeniul audiovizualului românesc, Radu Paraschivescu constată că foarte puțină lume pronunță corect termenul de butelie, adică cu accent pe a doua silabă. Totuși, pentru un caz specific legat de dialogul dintre un celebru jurnalist sportiv și un șef de galerie, Paraschivescu afirmă că jurnalistul nu a greșit când a pronunțat termenul de butelie cu accent pe a treia silabă.

Întrebare: De ce nu a greșit în acest caz jurnalistul cu pricina?

Răspuns: Deoarece Butelie era porecla șefului de galerie.

Comentariu: Respectiv, o pronunțare corectă a termenului de butelie nu ar fi fost indicată dacă interlocutorul își utilizează propria poreclă cu accent pe ultima silabă, și toată lumea i se adresează așa.

Sursa: Radu Paraschivescu, *Două mături stau de vorbă. Scene românești*, ed. Humanitas, București, 2018, p. 124.

Autor: Orest Dabija.

32. La începutul secolului XIX Chimistul francez Nicolas Louis Vauquelin a descoperit un nou element chimic analizând un pigment numit *plumb roșu de Siberia*. Vauquelin a observat că sărurile noului element dezvăluiau o varietate extraordinară de nuanțe, descoperind urme ale elementului inclusiv în pietre prețioase ca rubinul sau smaraldul. Vauquelin a avut ideea de a folosi sărurile respectivului element pentru obținerea unor noi pigmenți în pictură, așa apărând celebrul galben utilizat de Van Gogh care din păcate a ajuns în prezent să își schimbe culoarea și s-a transformat într-un brun spălăcit.

Întrebare: Ce element a descoperit Vauquelin?

Răspuns: Cromul.

Comentariu: Am dat foarte multe indicii legate de culoare, paleta extraordinar de bogată ale sărurilor noului element fiind și ceea care l-a inspirat pe Vauquelin să boteze elementul pornind de la termenul grecesc pentru culoare.

Sursa: Kassia St Clair, *Culorile și viața lor secretă*, ed. Baroque Books & Arts, București, 2017, p. 78-79. <https://en.wikipedia.org/wiki/Chromium#History>

Autor: Orest Dabija.

33. Portalul sport.ro a postat un articol foarte scurt cu poza de mai jos și cu textul că în sfârșit Facebook-ul l-a găsit pe dânsul.

Întrebare: Despre cine este vorba dacă este vorba totuși de un epitet de argou care se referă la o persoană care adoptă mereu puncte de vedere diferite față de cele ale majorității?

Răspuns: Gică Contra.

Sursa: <https://dexonline.ro/definitie/gic%C4%83%20contra/517780>
<https://www.sport.ro/show/in-sfarsit-facebook-ul-l-a-gasit-pe-gica-contra-super-foto.html>

Autor: Orest Dabija.

34. Un amiral britanic a impus marinarilor săi bețivi să își bea romul îndoit cu apă în secolul al XVIII-lea. De la porecla amiralului a fost botezat și amestecul în cauză.

Întrebare: Nu vă întrebăm cum se numește respectiva băutură, ci care este termenul derivat de la cel al băuturii, care îi descria pe cei amețiți de dânsa, chiar dacă era mai slabă ca romul, termenul fiind astăzi mult mai utilizat în sport și mai ales în box pentru a descrie pe cineva amețit și care a pierdut pe moment controlul luptei.

Răspuns: Groggy.

Comentariu: Amiralul Edward Vernon era poreclit „Old Grog” de la mantia pe care o purta. Băutura rezultată din îndoirea romului cu apă, iar mai apoi a coniacului dar și a altor spirtoase cu apă a ajuns să fie numită grog în Vestul Europei.

Sursa:

<https://dexonline.ro/definitie/groggy>

<https://ru.scribd.com/document/596357209/Dictionary-of-Idioms-and-Their-Origins>

Autor: Orest Dabija.

35. Orașul Reni a avut în trecut o comunitate germană relativ importantă, una dintre personalitățile originare din Reni fiind astronomul sovietic Alexandru Nicolaevici Deutsch. Și totuși elementul chimic Reniu nu are nimic în comun cu germanii din Reni.

Întrebare: Dar de la ce își trage numele Reniul?

Răspuns: De la Rin.

Comentariu: Am făcut mai multe aluzii legate de elementul germanic. Rinul este considerat fluviul sacru al nemților.

Sursa: <https://ro.wikipedia.org/wiki/Reni> Sam Kean, *Lingura care dispare: Și alte povestiri adevărate de nebunie, dragoste și istorie a lumii din tabelul periodic al elementelor*, ed. Publica, București, 2019, p. 169.

Autor: Orest Dabija.

36. Cum se numește regiunea care reunește companii high-tech din districtul Flatiron al Manhattanului de Sud, dacă ea are doar cu o singură literă în minus față de o altă regiune similară, mult mai cunoscută?

Răspuns: Silicon Alley.

Comentariu: Denumirea de Silicon Alley trimite la vestita Silicon Valley.

Sursa: https://en.wikipedia.org/wiki/Silicon_Alley

Autor: Orest Dabija.

37. Cătușnica este o plantă meliferă, aromatică, înrudită cu menta, care le poate induce acestora o stare de beatitudine asemănătoare efectelor unui drog.

Întrebare: Dar cine sunt ele?

Răspuns: Piscicile.

Comentariu: Denumirea acestei plante este un veche și demonstrează că în româna veche a existat un termen pentru piscică asemănător altor limbi indo-europene, în particular *cătușă*.

Sursa: <http://www.zooland.ro/iarba-matei-drogul-pisicilor-4971>

Autor: Orest Dabija.

38. Etologul Frans de Waal afirmă că a asistat la conferințe despre X care folosesc termeni caraghioși precum *pandiculație* pentru a evita chiar și simpla referire la X și a nu provoca astfel X-ul care este o formă a *pandiculației*. Acest efort organizatoric este în van totuși dacă respectivele conferințe sunt plictisitoare.

Întrebare: Nu fiți X-și și spuneți-ne ce am înlocuit prin X.

Răspuns: Căscat.

Sursa: Frans de Waal, *Mama: ultima îmbrățișare: ce ne spun emoțiile animalelor despre noi înșine*, ed. Humanitas, București, 2020, p. 119.
[https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/21665102/#:~:text=Pandiculation%20is%20the%20involuntary%20stretching,rhythm%20\(Walusinski%2C%202006\).](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/21665102/#:~:text=Pandiculation%20is%20the%20involuntary%20stretching,rhythm%20(Walusinski%2C%202006).)

Autor: Orest Dabija.

39. În Germania epocii moderne timpurii, această meserie era cunoscută sub denumirea oficială de *Nachrichter*, ceea ce ar însemna ad litteram „după judecător”. O altă denumire oficială a meseriei mai era și *Scharfrichter*.

Întrebare: Despre ce profesie este vorba?

Răspuns: Călău.

Comentariu: Călăul e cel care e după judecător. Germanul *scharf* este foarte asemănător cu englezescul *sharp*, adică ascuțit, „judecătorul ascuțit” fiind sabia călăului.

Sursa: Joel F. Harrington, *Călăul credincios: viață și moarte, onoare și dezonoare în tumultosul secol al XVI-lea*, ed. RAO, București, 2012, p. 56.

Autor: Orest Dabija.